

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marinéstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr J. C. Rullmann, Utrecht; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; E. Visser, Arnhem; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned-Indië f6.— per jaar.
Advertentieën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

(SHOUD: De historische Schriftbeschouwing. — Uit de Schrift: Onwetende bidders. (Rom. 8:26). — Kerkelijk Leven: De oogen-groep. Eendige aanvulling. Beurzen voor Hongaarsche Studenten. — Lit. en Kunst: Gekroond Riet, door D. Noor- dam. — Het Boek van de Week: Christus langs den Indischen Heirweg. — Uit het Pol. en Soc. Leven: De Landbouw. — Opvoeding en Onderwijs: Gevaren van onze huidige Schoolwetgeving. III. — Zending en Evangelisatie- Samenwerking. — Perschoon. — Kerknieuws.

DE HISTORISCHE SCHRIFTBESCHOUWING

De historische Schriftbeschouwing is opgekomen uit reactie.

Men heeft de zekerheid, dat de Joden al spoedig het Oude Testament hebben beschouwd als het Woord Gods, bekleed met absoluut gezag. Toen onze Heere Jezus optrad, heeft Hij steeds weer eerbied gevraagd voor de boeken des Ouden Verbonds. Hij heeft er het programma van Zijn werk uit afgelezen. Hij is gekomen om het te vervullen. Van Zijn lippen kwam het woord: Meent niet, dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten te ontbinden. Ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar te vervullen. Want voorwaar zeg Ik u, totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota of één tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied. (Matth. 5:17-18.)

De apostelen traden in het spoor hun door hun Goddelijken Meester geweest. Waar ze predikten, daar sloten ze aan bij de Schrift. Meer dan één brief is vervuld met bewijzen uit het Oude Testament. Boeken als het evangelie van Mattheus en de brief aan de Hebrëen, ontleenen voor een niet gering deel hun betekenis, daar aan, dat ze het werk van onzen Heere Jezus Christus in verband zetten met wat God daarover in de oude tijden had gesproken.

Het spreekt vanzelf, dat de Kerk der nieuwe bedeeing in een en ander vond aangewezen, hoe ze had te staan zoo tegenover het Oude als tegenover het Nieuwe Testament. Het is hier niet de plaats om te spreken over de periode, die ver- liep, eer de Kerk er van doordrongen was, dat ze naast het Oude Testament een Nieuw had te be- lijden.

We gaan niet handelen, over wat eerst naast het Oude Testament als kanon, als Gods Woord met gezag bekleed, heeft gegolden. Vast staat, dat de Kerk omstreeks 200 na Christus behalve het Oude Testament ook een nieuw als kanon eerde.

Maar — de schaduwzijden gingen niet ontbreken. Nooit zal iemand de Schrift hoog genoeg stellen. Het is evenwel niet onverschillig, hoe hij haar waardeert. En hier sloop ras het verkeerde binnen. Het Woord Gods had gezag, het gold, het had zeggingschap over leer en leven. Het kwam met den eisch, dat heel het menschelek leven zou onderworpen zijn aan de Wet Gods. En men hoorde dien eisch, maar ging bij het zich onderwerpen daarna, zich losmaken van de wetenschap, dat de openbaring Gods was gegeven in de historie. Men verloochende in dit opzicht althans den oor- sprong der Schrift.

De Schrift werd wetboek, aanbeveling van losse artikelen. Men kon hier een greep doen of daar een greep. Als het maar in de Schrift stond, het was altijd goed en gezaghebbend niet alleen, maar ook in elk geval bruikbaar. Daarbij kwam althans bij de Alexandrijnen en die hen volgden, de alle- gotische verklarmgsmethode. De Schrift had meer dan één, veelal vierderlei zin. En als een feit eerst letterlijk genomen en verklaard was of althans

eerst de letterlijke verklaring was ondersteld, dan nam men het daarna allegorisch. Zoo kon van alles alles worden gemaakt en elke band met de historie ging verloren. Zelfs de uitnemendste kerkvaders van het Westen hebben zich van de praktijken van een Origenes niet weten vrij te houden.

De Middeleeuwen zijn voor de Schriftuitlegging van weinig beteekenis. Doorgaans bepaald men zich tot het verzamelen en naschrijven van wat door de kerkvaders was ten beste gegeven. Hoog- stens kwam het tot een verder en fijner ontleden van wat eenmaal was gegeven. Maar tot een bre- ken met verkeerde methoden kwam het zeker niet.

Ook hier bracht de Hervorming nieuw leven. Zij ging tot de bronnen, bestudeerde den tekst der Schrift in de grondtalen, en kwam met nieuwe exegesen. Wie van de kommentaren der Midde- leeuwen komt en Calvijn of Beza gaat lezen, gevoelt zich in een verfrisschend bad.

Voor den gang der Goddelijke openbaring had- den de hervormers alle oog. Zij zagen het verschil der bedeeingen en er was een ernstig pogen om elk der Bijbelboeken te zien in den tijd, waarin het werd geschreven.

Tech werd in dit opzicht door de groote nit- legers van de zestiende en zeventiende eeuw het vol- maakte niet bereikt. Leest men hun werken, dan wordt men zeer zeker getroffen door hun groote kennis van het verleden, van de klassieke oud- heid, zoowel als van wat de kerkvaders gaven, maar men mist een ernstig zoeken naar het ver- staan van de historische omstandigheden, die in den tekst tot uiting komen. Te veel wordt uit eigen tijd geredeneerd. Te veel wordt gelet op dat wat er achter lag. Te weinig wordt gelet op den samenhang der boeken, op het geheel van het geschrift. De reformatische exegese is enerzijds te atomistisch, te analytisch, mist aan de an- dere zijde — 't is geen verwijt, dat haar in het bijzonder greft. 't raakt heel den tijd, waaruit ze stamt — de goede historische methode.

Een en ander werd in het vervolg noodlottig. De epigonon misten de kracht der oorspronkelijk- heid. En zeer zeker, en dat was het voornaamste, handhaafde men de Schrift als het Woord Gods. Maar wat vroeger ook bij het gebrek aan juist historisch inzicht door genialiteit vanzelf in orde was gekomen, dat wist men nu niet meer te bereiken. En weer werd de Schrift wetboek, ver- zameling van bewijplaatsen voor de leerstellige godgeleerdheid. Er kwam doode orthodoxie.

Zoowel het piëtisme als het rationalisme kwa- men in het geweer. Maar geen van beide bracht het tot een goede methode. Het piëtisme was te- vreden, als het vroom gemoed stichting vond in en door het Woord van God, het rationalisme ondermijnde in zijn loochening van het bovenna- tuurlijke het gezag van de Heilige Schrift als God- delijke Openbaring.

De negentiende eeuw scheen uitkomst te bren- gen. Zij leerde historisch werken, zij leerde nauw- keurigheid. In dit opzicht ging men met reuzen- schreden vooruit. Elke gissing, elk vermoeden, dat niet op bronnen, op materiaal, op feiten steunde, was uit den boeze. Opgravingen in alle plaatsen, waar de oude culturen hebben gebloeid, betere bestudeering van lang bekende teksten, grondiger studie van de oude talen, bracht ook voor de uitlegging der Heilige Schrift allerlei winst. Men leerde haar zien in haar tijd.

En toen scheen het gevonden! Welnu, neem dan de boeken van Oud- en Nieuw Testament, ook als document uit de oudheid. Zie ze en behandel ze, gelijk ge het alle schrifturen uit het verleden doet. Ze behooren tot de historie, bestudeer ze naar de historische methode en ze zullen u worden ontsloten.

Het sloeg in, het scheen vanzelf sprekend. De Bijbel geen wetboek meer of verzameling van be- wijplaatsen, louter een verzameling van boeken uit het verleden en dus naar de methode voor zulke boeken geschikt, te onderzoeken!

F. W. GROSHEIDE.

UIT DE SCHRIFT.

Onwetende bidders.

Langelijks komt ook de Geest onze zwak- heden mede te hulp, want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort. Rom. 8:26

Er is een zuchten der gelovigen die het volle kindschap willen ontvangen in de erve der hei- ligen in het licht.

Er is een zuchten der schepping die in baren- nood is, vol geheimzinnig maar sterk verlangen naar de verlossing.

Maar daar is ook een zuchten van den H. Geest zelf in het hart der geloovigen.

Dat is ook een zuchten om heerlijkheid.

Het geschiedt op heilige, volmaakte wijze.

Even volmaakt als de voorbede van Christus: Vader, ik wil dat waar ik ben ook die bij mij zijn die Gij mij gegeven hebt, opdat zij mijne heerlijkheid mogen aanschouwen.

In deze voorbede ligt onze kracht en onze troost.

Ook onze zekerheid dat de heerlijkheid komt.

En dat wij tot die heerlijkheid, in die heerlijk- heid komen.

Want als wij klagen: zal God het zuchtend schepsel hooren? Zal Hij ons zwakke zuchten hooren? daar zullen we toch nooit durven zeggen dat de Heere verhooring weigeren zal aan het gebed des H. Geestes.

En die verhooring beteekent heerlijkheid.

Voor Christus.

Maar ook voor al de zijnen.

Die Geest nu komt allereerst onze zwakheden mede te hulp, want wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort.

Houd dus moed, strijder in het gebed. De hemel helpt u. Christus is uw Voorbidder daarboven, de H. Geest uw Meebidder in uw hart.

Maar dan moeten we beginnen met te erkennen dat wij niet weten wat wij bidden zullen gelijk het behoort.

Dit is een zeer vernederende bekentenis.

Niet alleen dat wij vol zwakheden zijn in ons bidden, maar wij zijn ook zonder klare, geestelijke kennis van wat wij bidden zullen.

Kennis is macht. Onkunde is onmacht. Is er nu droever toestand denkbaar: zwakheid en on- kunde hand aan hand?

Paulus doet hier volstrekt niet alleen op on- geoefenden in de heilige kunst des geloofs. Hij sluit er zichzelf bij in, in weerwil van al de rijke gebedsgaven die hij ontvangen heeft.

Doch, is dit niet in tegenspraak met wat hij te- voren gezegd heeft over het hartgrondig en ge- loovig zuchten der kinderen Gods, die met lyd- zaamheid de heerlijkheid verwachten?

En dan, Christus heeft ons toch leeren bidden, zoodat wij wel degelijk weten wat wij vragen moeten.

Ge begrijpt dat de Apostel hier geen algemeenen regel stelt.

Hij doet op de toepassing daarvan op al de onderscheidene noden, waarvoor het leven ons plaats.

Wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk

uze gemeen-
te is zeker
den meer

a aan rem-
den verou-
laar de Kerk
a Heider en
arbeid onder
vordt en die
ste belang is,
er gemeente-
den, die hier
tal van her-
ng van enkel-
kerkelijke in-
door kan de
rentehetaling
n, onze Kerk
el ontvogen
arbeid onder
h-Indië, maar
er twaalf
nstandhouding
en andereo,
in Semarang
vel zeer klein
heid een be-
Hollandsche
an een kerk,
in Uw Kerk
zwaaig kan,
fonde van de

adische Kerk,
en, een eigen
lij voorhan

Gereformeerde
stang,
F. Praeses,
S. Scriba.

gel:
a door Indis
den toestand
enstaande ver-
nd zeer wana

is en wordt
voor de waar-
overigens mag
ng der Neder-

in Nederland
alsteopdracht

Synode der
in Nederland
de verstoorte
erlandisch-huis.

BARNEVELD
APIER
RSFOORT

LANGRIJKE
DRUKKEN

verscheen:
IAGOGISCHE
GINSELEN

DOOR
B. BAVINCK

ERDE DRUK —

formaat — 184 pag.
1.90 — Geb. 1.30

NIEUWE
OEDING

DOOR

B. BAVINCK

NEEDE DRUK —

formaat — 107 pag.
1.75 — Geb. 1.25

roeken zijn om-
vor alle opvoeden
en onderwijzen
en predikanten
van Knapen- en
vergaderingen en
schoolonderwij-
kortom allen, die
st hebben te leiden
vormen, dienen te
nna te nemen van
poken.

TGAVEN VAN
KOK TE KAMPEN

te adverteeren.

zaak renderen

het behoort, zooals het overeenkomstig den heiligen en volmaakt wil des Heeren en het richtsnoer zijner wet moet zijn.

Ons leven is soms zoo verward.
De draden zitten in een kluwen verward.
We schijnen te dwalen in een doolhof.
Zorgen en kruis kunnen ons op eens overvallen.
Allerlei kwaad komt plotseling dreigen.
Lichaamslijden verzwakt.
Ziekte rooft de veerkracht der ziel.
Velerlei bijzondere last kan ons overstelpen.
Geen wonder dat, als wij daarbij in den mist gaan en op den tast af, we op een gegeven oogenblik niet weten wat wij bidden zullen, noch hoe we onze nooden aan God zullen voorstellen gelijk het behoort.

Neen, laten we ons maar niets verbeelden van ons schoon en gepast bidden.

Voor de menschen kan dat soms een vergulden schijn hebben.

Maar voor Gods blik ligt het open in al zijn armoede en gebrek.

Juist het besef van eigen zwakheid, traagheid en nalatigheid in het bidden moet bij ons behoefte wekken aan de krachtige, onwonderstandelijke werking van den H. Geest.

In het diepe dal van den ootmoed wordt de heilijenis geleerd: wij weten niet wat wij bidden zullen gelijk het behoort.

Als we dat oprecht erkennen, dan wil de Geest onze zwakheden mede te hulp komen en ook zelf voor ons bidden met onuitsprekelijke zuchtigen.

E. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

De oogen geopend.

Het artikel van Ds J. C. Aalders in het Tijdschrift „Onder eigen vaandel“, waarvan de inhoud onze lezers bekend is, blijkt oogen te hebben geopend, welke totnogtoe gesloten waren voor de verschillende antithetische stromingen, die in de schismatische kerken zijn saam gevloeid.

Dat het in schismatische kringen zelf reeds bezinning heeft gebracht, hebben we niet vernomen.

Maar anderen, in onze kerken en daarbuiten, konden hun verbazing niet onderdrukken.

Men bekent het eerlijk: Dat hadden wij niet gedacht.

Toch is het voorspeld.

En deze voorspelling kan eraan toegevoegd: er komt nog meer.

Hoemeer het schisma zich kan uitleven, des te duidelijker zal zichtbaar worden, welke krachten het in zich bergt.

Nu werkt het „Anti-Assen“ nog als een rem.

Maar is die weg, dan zal men zien, waar de trein van schismatische ideeën heenrolt.

Een eigenaardige mengeling vertoont nu reeds het artikel van Ds Aalders.

De „jong-gereformeerden“ „voelen zich aange-trokken tot den geestelijken ernst en de tijds-oriëntatie der rechtsmodernen“.

„Zij voelen zich verwant aan vele gedachten en tendenzen der oudere ethischen, met name Gunning“.

„Zij voelen voor een deel althans, vooral sterke gelijkgestemdheid met de toonen, die Barth doet hooren“.

Tegenover „het al te eenzijdig calviniseeren van de theologie“, dat in de kerken onzer herkomst mode werd“, wil hij, dat zijn broeders in het schisma zich ook weer overgeven „aan de groote gedachten van dien zoo oorspronkelijken geest, Dr. Maarten Luther“.

Wij hebben gespatieerd.

Welke religieuze strooming onthrekt hieraan nog?

Alleen de zoogenaamde „buiten-kerkelijke“ stroomingen als theosofie, anthroposofie enz.

Er bestaat dus nog gelegenheid tot uitbreiding.

Wij willen het „los van Kuyper en Bavinck“ niet op rekening van Ds Aalders stellen.

Gaarne nemen wij zijn verzekering aan, dat dit nooit in zijn bedoeling heeft gelegen.

Waarom ook?

In zulk een religieuze voorhof is plaats ook voor hun borstbeeld.

Trouwens, zij zijn gestorven en kunnen het niet meer tegenspreken, wanneer hun uitingen soms verkeerd worden uitgelegd.

Broederlijk staan ze daar naast elkaar: Roes-singh, Gunning, Barth, Kuyper, Bavinck, Luther.

Een nieuwe theologie, een nieuwe vroomheid wordt uit hun denkbeelden samengesteld.

Deze theologie en vroomheid zullen aantrekke-lijk zijn door haar variaties.

De contrasten zullen het oog een wijle bekoren.

Maar deze theologie en vroomheid zullen missen een eigen stijl.

En dat niet alleen, maar zij zullen samenvoegen wat zich met elkander onmogelijk verdraagt.

In het schisma doet zich een dekadentie-verschijnsel aan ons voor.

Het synkretisme, of gelijk voor jaren prof. Gessink den toestand reeds teekende door te spreken van „religieuze eklekticisme“, maakt het karakter van het schisma uit.

Ongetwijfeld zullen vele schismatische broeders het met Ds Aalders niet eens zijn.

Maar zij moeten voor zijn gevoelen ruimte geven. Daarmee hebben zij zelf ook het synkretisme aanvaard.

Andere schismatische leiders hebben vroeger reeds van rationalistische en panbabylonistische meeningen blijk gegeven.

Men heeft het recht niet meer ook de meest tegenstrijdige overtuigingen te weren.

Indien iemand slechts een plaats reserveert aan de Gereformeerde belijdenis, kan hij daarboven nog gelooven wat hij wil.

Het ontroert, er aan te denken, dat wij zulke stroomingen eens binnen onze kerken hebben gehad, zij het, dat zij behalve voor den scherp ziende ondergrondse waren.

Telkens weer vergroot zich de dankbaarheid, dat wij de Synodes van Assen en Groningen hebben gehad.

Niet om de personen, die van ons gingen.

Maar om de geesten, die de personen beheerschten en op de vlucht gingen.

Steeds was het synkretisme een teken van geestelijk verval.

Op geestelijk verval loopt ook het schisma uit.

Wij hebben er geen behoefte aan onze schismatische broeders gedurig weer te bestrijden.

Zulke bestrijding stompt af.

Zij boet haar kracht in.

Wij wachten op groote momenten.

Immiddels worde er in onze kerken zonder op-houden gebeden: breng Heere de broeders in het schisma, die nog ten volle aan Uw waarheid vast-houden, weder.

— Eenige aanvulling.

Toen wij onlangs wezen op de onvolledigheid van het statistisch overzicht, dat het rapport over de uithreiding van den bundel „Eenige Gezangen“ bood, gaven wij zelf hier en daar enkele aanvul-lingen en verzochten buitenlandsche Kerken om dit ook te doen en eventuele rektifikaties aan te brengen.

Ds Keegstra hoofdredakteur van de (Am.) „Wachter“, voldeed hieraan reeds tot ons ge-noegen.

Hij nam de passage, welke de Christelijke Gere-formeerde Kerk in Amerika betref uit ons artikel over en laat dan volgen:

Tot zoover de toevoeging van Dr Hepp.

Onzerzijds behoefte er bij deze noodige en behoorlijk volledige toelichting niet veel meer bijgedaan te worden.

Slechts nog een paar opmerkingen laten we volgen.

Niet voor het Hollandsche kerkgezag worden er meer gezangen bij de „Eenige Gezangen“ begeerd.

Niemand schijnt daaraan behoefte te gevoelen, of mis-schien is het beter te zeggen, niemand schijnt daarin nu nog eenig heil te zien, daar het Hollandsch in de godsdiensttoefeningen vooral in de laatste jaren snel vermindert en de plaats ruimt voor de Engelsche taal.

Een eigenaardig verschijnsel daarbij is, dat de bezwa-ren tegen invoering van meer gezangen niet hoofd-zakelijk komt uit gemeenten waar uitsluitend de Engel-sche taal in de godsdiensttoefeningen gebruikt wordt,

maar bijna geheel uit de kringen van hen, die zich ge-heel of gedeeltelijk nog van 't Hollandsch bedienen.

Het historisch verleden enerzijds en nauwer aanra-king met het Amerikaansch kerkelijke leven ander-zijds spreken hier natuurlijk sterk mede.

Aangaande de toevoeging van de „Eenige Gezangen“ achter in onze Psalter zij nog medegedeeld, dat er ja wel de lofzangen van Maria, Zacharia en Simeon met nog acht doxologieën in zijn opgenomen (in 't En-gelsch natuurlijk), maar zonder dat de muziek boven de woorden is aangebracht. Slechts wordt er verwezen naar verschillende zangwijzen op psalmen, waarop die lofzangen en doxologieën gezongen kunnen worden.

Dat maakt het zingen natuurlijk zeer moeilijk, zoodat er van die nummers zelden of nooit gebruik gemaakt wordt in de godsdiensttoefeningen, met uitzondering van de eerste doxologie, „Praise God, from whom all blessings flow“, die gezongen wordt op heele en halve noten, naar de wijze van Psalm 134 (Hollandsch). In de meeste gemeenten is de slotzang voor den avond-dienst.

Volledigheidshalve zij nog gemeld, dat onder de doxologieën nog geplaatst is ons Amerikaansch volks-lied „My Country? 't Is of Thee“, hoewel het, zoover we weten, in den eeredienst nimmer gebruikt wordt.

Waarom en hoe het in ons Engelsch kerkboek ver-zeijde is ons inderdaad een raadsel. Maar 't is er.

Wij hopen, dat anderen het voorbeeld van Ds Keegstra zullen volgen.

— Beurzen voor Hongaarsche Studenten.

Onze kerkelijke pers publiceert af en toe voor-stellen van kerkelijke vergaderingen om met het oog op den toevloed van theologische studenten sommige beurzen af te schaffen.

Nu verdient het op zichzelf reeds overweging om hierin voorzichtig te handelen.

Een ander maal willen we de zaak van het zoogenaamde dreigende surplus aan theologen nader bezien.

Maar meent men, dat er enkele beurzen kunnen vervallen, laat men die dan bestemmen voor Hon-gaarsche Studenten.

Ons bezoek aan Hongarije heeft ons in de over-tuiging gesterkt, dat daar voor ons Gereformeerde volk een grootsch werk ligt.

En het beste middel om het Calvinisme in Hon-

garije te sterken is het ter beschikking stellen van beurzen voor theologen.

Er wordt gelukkig eenigen jongelieden gelegenheid geboden hier te studeeren.

Maar er wordt naar ons gevoelen lang niet ge-noeg gedaan.

Daarom, heeft men vrijheid om voor jongemannen hier beurzen in te trekken, laat men die dan bestemmen voor Hongaren.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Gekrookt Riet, door D. Noordam.

Sinds Brusse met zijn verhaal van Boefje de algemeene belangstelling wekte voor het kind, dat slachtoffer is van zijn omgeving en opvoeding, heeft de boefjes-figuur zijn plaats in de litera-tuur behouden. Telkens weer verschijnt hij ten tooneele, met een anderen naam en wisseling van omstandigheden, maar steeds hetzelfde boefje: ver-wilderd in een totaal verkeerd milieu, erfelijk be-last met verkeerde eigenschappen, door volslagen gebrek aan leiding op den verkeerden weg, maar niet slecht van inborst, niet een tot misdaad als voorbestemd type. Zijn gedrag brengt hem in aan-raking met de politie, maar hij is eigenlijk veel meer medelijdens- dan strafwaardig: hij heeft schuld, maar over die schuld gaat men milder denken, naarmate men leert begripen, hoe de ver-keerde daad is ontstaan. Hij is een stakkerd en niet een slechtaard, een voor wien doeltreffende hulp heilzamer zal zijn dan geduchte afstraffing.

Dat is de Boefjes-figuur van Brusse en van alle boeken, die, met de menigvuldigheid welke ken-merkend is voor alle soorten van literaire kunst van dezen tijd, op „Boefje“ zijn gevolgd.

Maar nu laten ze het bij deze teekening niet; zelfs is die voor de nieuwere proeven van het soort vrijwel hijzank. Wat het slot was van Brusse's verhaal, Jan's komen en verkeer in het „Huis der Broeders van de Moeder der Smarten“, dat wordt de eigenlijke inhoud der boeken: ze doen den lezer verstaan dat hulpverlening 'teerst en meest noodige is, maar leiden dan ook aanstonds naar de omgeving waar zulke hulp wordt geboden: het Opvoedingsgesticht. Omdat het boefje door den rechter er heen verwezen en door een veldwachter gebracht wordt, omdat hij er zijn vrijheid kwijt is en aan een reglementaire dagindeeling gebonden, lijkt het gesticht een strafplaats, maar — en daar van willen de boeken den lezer doordringen

de eenige bedoeling van dat oogenschijnlijk harde is: helpen, indien mogelijk, brengen op den goeden weg, van een wiens voortland de eel dreigt te worden, een bruikbaar mensch maken. Daarom be-ginnen ze hun verhaal van het gestichtsleven uit, als de jongens er zijn. En dan geven ze, in aan-sluiting bij de nog altijd heerschende richting van zielkundige ontleding, beschouwing over en van de jongens, om te verklaren, hoe ze in 't gesticht gekomen zijn, maar vooral, om te doen zien hoe ze er zijn en wie ze er zijn, niet het minst ook, hoe en wie ze er worden.

In dit alles nu ligt een betekenis, die we gaar-ne erkennen. Vooreerst toch wordt de aandacht der lezers gevestigd op den droeven staat van de kinderen der verwaarloozing, in wier jonge leven de schuld van plicht-vergeten of zelf wrak-geslagen ouders zoo ontzettende gevolgen doet zien. Mede-lijden wordt gewekt voor een lot, dat alleen door medeleven kan worden verholpen. Men gaat een wereld begripen, waaraan men anders wrevelig of misschien hooghartig-negeerend zou voorbijgaan. Men krijgt inzicht in moeilijke sociale verhoudin-gen en leert een hard oordeel over deze stakkerds, dat men anders zoo licht vellen zou, als een onjuist oordeel zien.

Daarmee in verband staat een tweede element van waarde: men verstaat de groote betekenis van het werk der gestichtsupvoeding, voor de kin-deren zelf, maar ook voor de samenleving. Het besef wordt wakker, dat die inrichtingen, waar-over men te voren misschien ongelooovig de schou-ders ophaalde, werkelijk vluchthavens zijn, vrucht-dragende uitvloeisels van zegenrijke kindervetten. En zoo verbreedt zich het oordeel over den arbeid, zoo goed als dat over hen, die er de objecten van zijn. Men wordt tot belangstelling geprikkeld, tot sympathie, tot waardeering voor een werk, waar-van men te voren nauwelijks het rationeele ver-stond en in geen geval de vruchten van kende.

Daarom verdienen deze boeken onze aandacht. En daarom ook wijzen we op een nieuwe proeve van het soort, die naast te voren behandelde als „Conflict“ of „Cirkelgang“ van O. Ruysch, onze belangstelling komt vragen.

‘t Boek dat we bedoelen is de bundel „Gekrookt riet“, geschreven door den directeur van het op-voedingsgesticht „Valkenheide“, D. Noordam.

Dr J. Th. Visser schreef een „inleidend voor-woord“, waarin hij zijn bijzondere ingenomenheid met het boekje betuigt. „Zelden of nooit“ zoo zegt hij, „heb ik uit het gestichtsleven zoo iets boeiends gelezen. In de meest gewone en daarom

*) Eng. Erven J. B. J. veld, Utrecht.

zoo indre-
met hur-
hun natu-
den, zom-
gelegd. V-
is geen
Maar het
prediking
paedagog-

Een d-
teleurgest-
't algeme-
beoogde,
inhoud, m-
king: te
heeft g-
rand va-
wie een
del wen-

Den in-
te geven
schema t-
jongen m-
heide“ g-
meer sch-
patiënt z-
halen van
dat, wat
de karak-
ming, de-
den de
ander me-
om den
niet om
die feite-
kan men
kracht, c-
uitgaan,
van ieden
gestichts-
zelf uit d-
men zien
betekeeni-
del, waar
arbeid w-
men beza-
zien op
vuur wer-
van het
wij opnie-
hart krac-

Lijt alle
leider nar-
kent, ma-
Men krijg-
werk alle
te verkrij-
onversch-
gankelijk
van het
ploegen o-
tegen hop-
wasdom
ook glan-
soms op
wegen. En
maakt en
daartoe n-
opmerking
diepen er-
ding getu-
een Kees
omgeving
eisch van

Ook on-
we met
we hier,
wel een
de verha-
dan over
de armen
gelden m-

Achter
Dat is
mensen
droevig t-
leven ga-
Men he-
waardigen
Dat is l-
Ze kom-
ze komen
komen ach-
niet om da-
hoe ze n-
in het ge-
de eische-
staan. Ze
waardeerd
merking.

In één
weer beme-
meer in h-
voor hen
worden z-
standjes
grootste p-

Dit frag-